
PM RIKSINTRESSE

Upprättad: 2023-01-17

Detaljplan för Hjälmstättra

Inom Viksberg i Södertälje

Ninos Merza, Planarkitekt, Planenheten

Tel: 08-523 061 99, e-post: ninos.merza@sodertalje.se

Inledning

Detta PM är kopplat till förslag till detaljplan för Hjälmstättra 1:3 inom Viksberg, Södertälje och innehåller:

- Bakgrund riksintresse för Mälaren med öar och strandområden samt Länsstyrelsens samrådsyttrande
- Beskrivning av värden i riksintresse och kopplat till detta samt en kort redovisning angående ”påtaglig skada”
- Sammanfattning och motiv till exploatering

Bakgrund

Detaljplan för Hjälmstättra 1:3 inom Viksberg, Södertälje

Förslag till ny detaljplan för Hjälmstättra 1:3 inom Viksberg, Södertälje, har varit utsänd för plansamråd under tiden 2020-05-04 till 2020-05-31.

Detaljplanen syftar till att möjliggöra nya bostäder i olika bostadstyper samt tillhörande nödvändig infrastruktur. De nya byggnaderna och lokalgatan placeras och utformas med beaktande av områdets landskapsbild, topografi och naturvärden. Vidare syftar detaljplanen att värna områdets naturliga topografi och naturkaraktär, särskilt värdefulla naturvärden samt öka tillgängligheten till Talbyskogens naturreservat. Planens syfte är även att säkerställa yta för våtdamm för hantering av dagvatten.

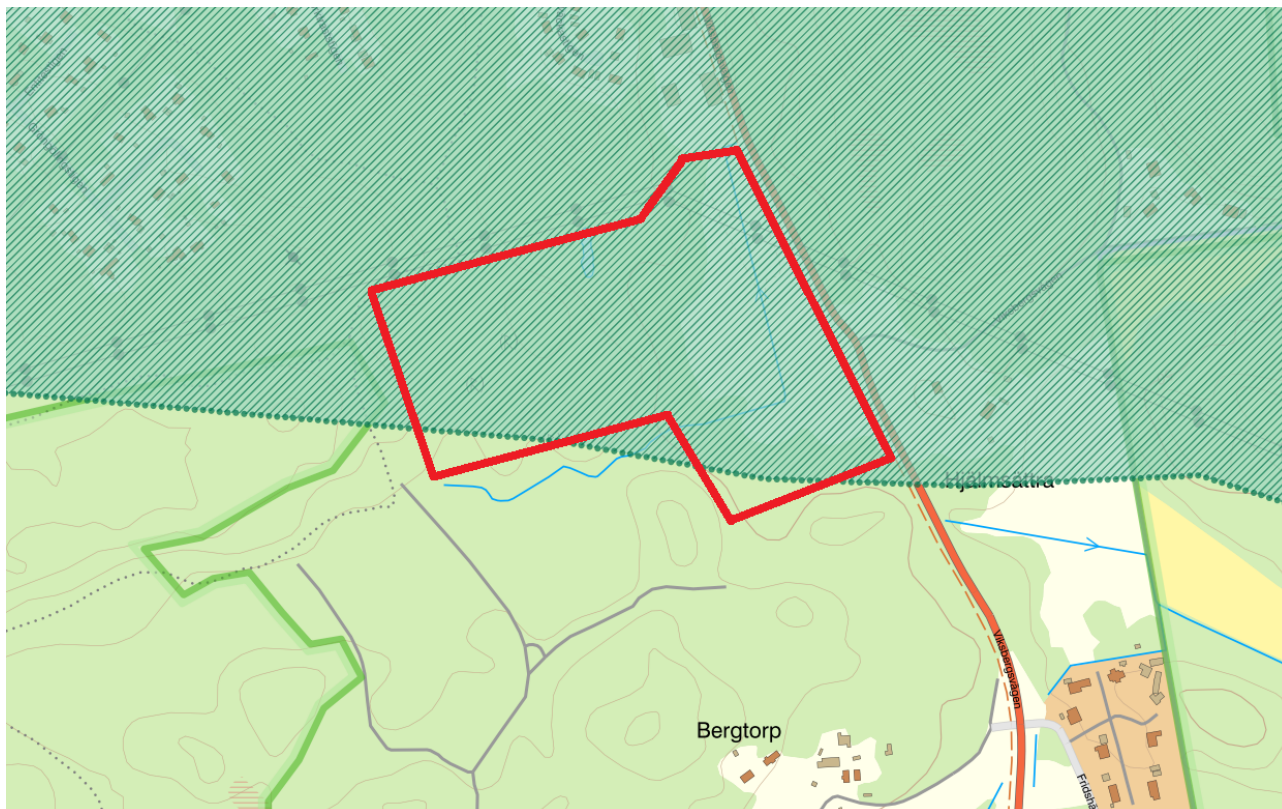
Huvuddragen i detaljplanen är tillskapa att ungefär 100-150 nya bostäder (varav cirka 60-70 lägenheter och cirka 40-90 enbostadshus) strax söder om Viksberg. Detaljplanen ger följaktligen möjlighet att skapa flera olika typer av småhus så som radhus, kedjehus, parhus och friliggande villor vilket innebär att antalet bostäder som tillskapas vid genomförande kan variera.

En ny vägkoppling som försörjer bostadsområdet ansluts till Viksbergsvägen och en allmän parkering för besökande till närliggande naturområden anordnas. Vägens och byggnadernas placering och utformning har anpassats efter områdets landskapsbild, topografi och naturvärden. Bebyggelsens utformning hämtar inspiration från naturen genom material- och färgval. Hänsyn har även tagits till befintlig kraftledning och den planerade flytten av kraftledningen.

Planområdets nordöstra del är områdets lågpunkt och där säkerställs yta för våtdamm som kan rena dagvatten och även gynna livsmiljöer för större vattensalamander. Separata processer som påbörjats under detaljplaneprocessen säkerställer att negativ påverkan på livsmiljöer för större vattensalamander undviks. Åtgärderna, så som nya lekvatten och anordnande av övervintringsplats, kan även gynna andra groddjur samt kräldjur.

Riksintresse rörligt friluftsliv

Området omfattas av riksintresse rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 1, 2 §§ miljöbalken, Mälaren med öar och strandområden. I figuren nedan är grönskafferat område ungefärlig sträckning. Väster om planområdet finns Talbyskogens naturreservat samt cirka 600 meter väster om området ligger Natura 2000-området Talbystrand.

Ungefärligt planområde markerat i rött. Grönskrafferat område ungefärlig sträckning riksintresse rörligt friluftsliv enligt 4 kap. 1, 2 §§ miljöbalken, Mälaren med öar och strandområden. Del av Talbyskogens naturreservat i grön linje väster om planområdet. (Karta från Länsstyrelsens webbgis, hämtad 2022-06-16)

Länsstyrelsens yttrande

Länsstyrelsen yttrade sig i samrådet (2020-06-22) angående påverkan på riksintresse som kortfattat innebär att:

- Utgångspunkten för bedömning av påverkan ska utgå från de samlade natur- och kulturvärdena i hela det geografiska området.
- Det rörliga friluftslivets, intressen särskilt ska beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Länsstyrelsen anser att planbeskrivningen behöver kompletteras med utförligare beskrivning av värdena inom riksintresset för att de ska kunna göra en bedömning planförslagets påverkan på dessa. Till stöd för beskrivningen hänvisar Länsstyrelsen i sitt yttrande till:

Länsstyrelsen har i sammanställningen av statliga och mellankommunala intressen gett förslag på underlag för bedömningen av helhetsvärdena enligt 4 kap. MB. Här anges bl.a. att som underlag kan beskrivning av riksintresse för natur, kulturmiljövård och friluftsliv enligt 3 kap. MB som finns inom områdets gränser anges, samt eventuella kulturmiljövårdsprogram, strandskydd, värdebeskrivningar av Natura 2000-områden och naturreservat. Sammanställningen går att läsa här:

<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/tjanster/publikationer/2019/sammanstallning-av-statliga-och-mellankommunala-intressen-av-betydelse-for-kommunernas-planering.html>

I sitt yttrande lyfter Länsstyrelsen även fram hur kommunens översiktsplan (ÖP) beskriver riksintressen och dess värden samt hur planer ska förhålla sig till detta.

Länsstyrelsen menar att planbeskrivningen behöver kompletteras med utförligare beskrivning av värdena inom riksintresset och planförslagets påverkan på dessa. Följande behöver redovisas:

1. Exploatering ligger i anslutning till befintlig tätort och har betydelse för utveckling av orten /.../
2. Gynna det rörliga friluftslivet och inte skada områdets naturvärden.
3. Utveckla motivering varför området blir mer tillgängligt för friluftsliv till följd av exploateringen, det räcker inte med att enbart hänvisa till vägdragningen.
4. Utveckla beskrivning av värden inom riksintresset och planförslagets påverkan på dessa (Länsstyrelsen hänvisar till att deras sammanställning av statliga/mellankommunala intressen där det står att beskrivning av riksintresse enligt 3 kap. MB som finns inom områdets gränser kan anges, samt ev kulturmiljövårdsprogram, strandskydd, värdebeskrivningar av Natura 2000-områden och naturreservat).

Ovan punkter återkommer under rubriken "Sammanfattning och motiv för exploatering" i slutet av dokumentet tillsammans med bedömning hur planförslaget förhåller sig till detta.

Beskrivning av värden

Beskrivning av värden: Riksintresset (underlag från statliga myndigheter)

Som underlag till värdebeskrivning har Länsstyrelsen Stockholms *Sammanställning av: Statliga och mellankommunala intressen av betydelse för kommunernas planering (2020)* granskats. Länsstyrelsen beskriver värden i Mälaren med öar och strandområden som:

Mälaren med öar och strandområden är i sin helhet av riksintresse enligt 4 kap. 2 § MB. Det är ett av de mest värdefulla landskapen i landet med särskilt stora natur- och kulturvärden med betydelse för friluftsliv och turism. Bestämmelserna omfattar öar, vattenområden samt strandområden med intilliggande större sammanhängande oexploaterade natur- och kulturlandskap. Stora delar av området är även utpekade som riksintresse för naturvård, kulturmiljövård och friluftsliv enligt 3 kap. MB.

Spåren från järnåldern, 1600-talets säterier och åkerlandskap och nu senast industriepoken och det moderna stadslandskapets utbredning präglar området. Landskapet runt Mälaren är tilltalande genom sin omväxling, småskalighet och starka kulturprägel. Vattnet och stränderna, kulturlandskapet med herrgårdsmiljöerna och höjdernas skogsområden är basen för friluftslivet i området. Att ta tillvara landskapets och bebyggelsemiljöernas väsentliga karaktärer och värden i den fortsatta utvecklingen är en viktig fråga för kommunernas översiktliga planering. Det gäller självklart vid utbyggnaden av tätorter och kommunikationer, men i lika hög grad också för bebyggelseutvecklingen på landsbygden. Även en långsam bebyggelseutveckling får på sikt stor inverkan på upplevelsen av landskapet.

Bestämmelserna i miljöbalken innebär att exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden. Det framgår av bestämmelserna att turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, intressen särskilt ska beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Det är även viktigt att komma ihåg att

bestämmelserna inte innebär hinder för utvecklingen av befintliga tätorter eller av det lokala näringslivet.

I övrigt kan inte någon ytterligare specifik beskrivning av riksintresset för Mälaren med öar och strandområden för området hittas i dokumentet. Av ovan beskrivning kan fastställas att de värden som beskrivs inte kan tillskrivas planområdet med närhet utom möjligtvis ”höjdernas skogsområden”, men den övriga beskrivningen av natur- och kulturlandskapet är svår att utläsa i planområdets närområde. Idag går det en kraftledning i anslutning och genom delar av planområdet vilket påverkar upplevelsen av landskapet.

För att bedöma helhetsbedömningen av riksintresset enligt 4 kap. MB hänvisar länsstyrelsen i sin sammanställning till att titta på beskrivningen av riksintresseområdet (Länsstyrelsen 2020, s. 33). Beskrivningen av riksintresseområdena är kort beskrivna i sammanställningen (ibid, s. 25-26) med vidare hänvisning till Naturvårdsverkets (2005) handbok med allmänna råd *Riksintresse för naturvård och friluftsliv, Handbok med allmänna råd*.

I Naturvårdsverkets handbok definieras friluftsliv i detta sammanhang som ”vistelse utomhus i natur- eller kulturlandskapet för välbefinnande och naturupplevelser utan krav på tävling”. De värden som nämns i handboken (Naturvårdsverket 2005, s. 32-33) för att kvalificera som riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB är:

- Natur eller kulturkvaliteter så att de drar besökare från minst en stor del av landet
- Förutsättningarna för naturupplevelser och friluftsversamhet samt tillgänglighet för allmänheten stor roll. Värderingen hänger samman med hur stort och ostört ett område är och om natur- och kulturföreteelserna är särskilt attraktiva för en nationell publik, till exempel genom att området har tilltalande utsiktspunkter och utflyktsmål
- Särskilt goda förutsättningar för exempelvis bad, båtliv, vandring mm.
- Väsentliga naturkvaliteter så som variation i landskapet
- Områdets visuella helhetsvärden, landskapsbild, ger förutsättningar för natur/kulturupplevelser
- Områdenas tillgänglighet och åtkomlighet för en bred allmänhet beror bl.a. av kommunikationer till området, övernattningsmöjligheter samt olika anläggningar och anordningar i övrigt

I bilaga 3 i handboken (ibid, s. 88-106) fördjupas ovan kriterier där följande *huvud*kriterier specificeras (det finns även *stöd*kriterier):

- Särskilt goda förutsättningar för positiva upplevelser och för natur- eller kulturstudier.
- Särskilt stora förutsättningar för vandring eller långfärder på skidor och därmed sammanhängande positiva upplevelser i obebyggda områden.
- Särskilt goda förutsättningar för strövande, cykelturer eller skidåkning och därmed sammanhängande positiva upplevelser i bebyggda områden.
- Särskilt goda förutsättningar för bad, båtsport, kanoting eller skridskofärder och därmed sammanhängande positiva upplevelser.
- Särskilt goda möjligheter till fritidsfiske, jakt, bär- eller svamplockning och därmed sammanhängande positiva naturupplevelser.

Av ovan beskrivning är det svårt att motivera att naturupplevelsen inom planområdet är av så pass stor vikt att det kvalificerar som riksintresse. Det finns möjligheter att röra sig inom området men det är redan idag påverkat av nära bebyggelse, Viksbergsvägen och inte minst kraftledningen. Således bör det inte kvalificeras som ostört område.

Beskrivning av värden: Naturreservat (Talbyskogen)

Väster om planområdet är Talbyskogens naturreservat beläget som beslutades 2004. Södertälje kommun (2004, s. 2) beskriver i beslutet att:

Det primära syftet med reservatet är att bevara och vårda ett tätortsnära skogsområde för rekreation och naturupplevelser. Syftet skall också vara att bevara ett skogsområde med äldre skog av barr- och blandskogstyp med värdefulla livsmiljöer för djur, svampar och växter som missgynnas av det moderna skogsbruket. Friluftsliv ska kunna bedrivas i hela reservatet, och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter. Inom den del av naturreservatet som utgörs av Natura 2000 området skall en gynnsam bevarandestatus upprätthållas för de naturtyper och arter som angivits för området enligt art- och habitatdirektivet.

I bilaga 2 till beslutet, "Skötselplan för Tallbyskogens naturreservat", beskrivs områdets bevarandevärden för friluftsliv mer utförligt (ibid, s. 4 i bilaga). Där framgår att det mest prioriterade värdet i naturreservatet är friluftsvärdet, där naturupplevelsena är en av de viktigaste förutsättningarna. Svamp- och bärplockning är frekvent och motionspromenader liksom hundrastning är vanligt. Väl utnyttjade stigar ska därför även fortsättningsvis finnas i området.

I beslutet om bildandet framgår att entréerna till naturreservatet är från parkeringsplatsen vid Mälärbadet, samt genom villaområdena i Viksberg och Viksäter norr om reservatet samt från Talbystrandsvägen söderifrån reservatet. Angående entré öster från naturreservatet står det att: "I framtiden kommer sannolikt ny bebyggelse tillkomma utmed Viksbergsvägen och som då kommer att angränsa till reservatets östra del".

Beskrivning av värden: Natura 2000 (Talbystrand)

Länsstyrelsen nämner i deras yttrande att man kan undersöka vad som står i beskrivning av Natura 2000-området Talbystrand och hur planförslaget påverkar detta. Nedan är beskrivning från PM *Spridningskorridorer inom detaljplan för Hjälmåsättra 1:3* (Södertälje 2020):

I västra delen av Talbyskogen finns ett Natura 2000-område som består av äldre grandominerad skog och åsbarrskog. Området ligger ca 600 m väster om planområdet. Enligt områdets bevarandeplan anges ett hot vara ökad exploatering i närliggande bostadsområden. Detta syftar troligtvis på de närmast liggande bostadsområdena Talbystrand och Viksäter som angränsar till Talbyskogens naturreservat i sydväst och nordväst. Exploatering av detaljplanen bedöms inte direkt påverka Natura 2000-området då inga kantzons effekter uppstår i anslutning till Natura 2000-området.

Länsstyrelsen Stockholm beskriver i bevarandeplanen för Talbystrand (2007) att:

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna och naturtyperna.

Naturtyperna är västlig taiga, barrskogar på och i anslutning till rullstensåsar samt grön sköldmossa. För varje naturtyp finns mål formulerade. För den andra naturtypen som nämns ovan bedöms att "markstörning p.g.a. tramp av djur och människor förekommer regelbundet" vara en av flera förutsättningar för gynnsam bevarandestatus. Inga övriga förutsättningar för gynnsam bevarandestatus bör påverkas av föreslagen exploatering i detaljplaneförslaget. För naturtypen västlig taiga anges att "ökad exploatering i närliggande bebyggda områden" vara en hotbild som kan påverka Natura 2000-området negativt. Det som avses är troligtvis de närmast liggande bostadsområdena Talbystrand och Viksäter som angränsar till Talbyskogens naturreservat i sydväst och nordväst, eftersom det är de områden som nämns under rubriken "Beskrivning

av området”. Under samma rubrik står att ”Österut finns ett stort skogsområde med relativt skoglig påverkad skog som är skyddad genom ett kommunalt naturreservat (Talbyskogen, red.)”.

Beskrivning av värden: Upplevelsevärden

Upplevelsevärden är identifierade och beskrivna sociala kvaliteter i Stockholmsregionens gröna kilar. Planområdet ingår i gröna kilen *Bornsjökilen*. Region- och trafikplanekontoret kartlade upplevelsevärdena i början på 2000-talet och har inte uppdaterats sedan dess (Region Stockholm 2004; 2012, s. 38)

Upplevelsevärdena motsvarar en viss kvalitets och ett platsbundet värde och har delats in i följande sju olika kategorier:

1. Orördhet och trolska miljöer
2. Skogskänsla
3. Utblickar och öppna landskap
4. Variationsrikedom och naturpedagogik
5. Kulturhistoria och levande landskap
6. Aktivitet och utmaning
7. Service och samvaro

Aspekten *orördhet och trolska miljöer* ingår inte inom planområdet men ett område cirka 300 meter sydväst om planområdet, samt Natura 2000-området, anges ha mycket höga och höga värden. Exploateringen bedöms inte påverka dessa områden eftersom det ligger så pass långt ifrån att det inte syns från de miljöerna.

Av de olika aspekterna markeras att en del av planområdet ingår i klassificering av högt värde för *skogskänsla*. Dock har delar av närområdet blivit kalhygge sedan karteringen vilket är en aspekt som påverkar skogskänslan och med samma kriterier idag hade troligtvis inte området fått samma klassificering. Natura 2000-området väster om planområdet har fått klassificeringen mycket högt värde liksom ett område söder om planområdet, men som avverkades i mitten av 2010-talet och numer är kalhygge (källa: ortofoto från Google Earth). Exploateringen kommer ofrånkomligen att påverka skogskänslan där nya byggnader och infrastruktur uppförs men kommer inte ses från Natura 2000-området eller andra områden som markeras ha mycket höga värden. Ett genomförande av planen medför att de träd med högst naturvärden kommer att få ökat skydd gentemot dagens situation då de ingår i en skogsfastighet som bedriver skogsbruk.

Planområdet är markerat som högt värde ur aspekten *utblickar och öppna landskap* eftersom den ligger inom 1000 meter från etablerad utkiksplats som är placerad nära Talby strand. Det är dock inte troligt att exploateringen påverkar denna utkiksplats. Del av betesmarken/hagmarken inom planområdet ingår i klassificeringen av sammanhängande öppna landskap över 6 hektar. Det området ska inte heller exploateras.

Området längs Viksbergsvägen anges ha högt värde ur aspekten *variationsrikedom och naturpedagogik* eftersom skogsbryn är nära och området har hög tillgänglighet. Exploateringen kommer inte påverka detta.

I aspekten *kulturhistoria och levande landsbygd* ingår delar av hag-/betesmarken och som till största delen ligger utanför exploateringen. Aspekterna *aktivitet och utmaning* samt *service och samvaro* har ingen markering inom planområdet.

Att bedöma av materialet ovan bör inte exploateringen påverka de upplevelsevärden som finns i kartmaterialet i någon större utsträckning.

Beskrivning av värden: Kommunala dokument

Kommunens översiktsplan fungerar som ytterligare underlag för att bedöma natur- och kulturvärden och hur kommunen ska förhålla sig till detta. I Södertäljes översiktsplan (2013, s. 109) går att läsa att:

Kust- och skärgårdsområdena i kommunen samt Mälaren med öar och stränder är riksintressen och exploatering och andra ingrepp i miljön får endast komma till stånd om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden. Turismens och det rörliga friluftslivets intressen ska särskilt beaktas vid bedömningen av tillåtligheten av exploatering eller andra ingrepp i miljön

Det framgår även i ÖP (ibid, s. 125) att:

Större områden pekats ut direkt i miljöbalken 4 kapitel som riksintressanta på grund av sina samlade natur och kulturvärden. Södertäljes kustområden ingår i det kust- och skärgårdsområde från Södermanland till Uppland som är skyddat genom särskilda hushållningsbestämmelser i 4 kapitel 1, 2 och 4 §§ miljöbalken.

Även Mälaren med öar och stränder är skyddat enligt 4 kapitel 1 och 2 §§ miljöbalken. Områdena är i sin helhet av riksintresse som de mest värdefulla landskapen i landet med särskilt stora natur- och kulturvärden och betydelse för friluftsliv och turism. Syftet med bestämmelserna är att långsiktigt hushålla med de begränsade mark- och vattenområdena inom kust- och skärgårdsområdet samt Mälaren.

Inom dessa riksintressen bör sammanhållna och idag orörda markområden inte tas i anspråk för bebyggelse m.m. Ny bebyggelse bör tillkomma som komplettering till befintlig bebyggelse och kust- och skärgårdsområdets samt Mälarens samlade natur- och kulturvärden ska värnas vid förändringar.

Således hänvisas i kommunens översiktsplan att natur- och kulturvärden, och i synnerhet turismen och det rörliga friluftslivet, ska värnas inom riksintresset. Ny bebyggelse bör ske som komplettering till befintlig bebyggelse. Men något stöd i vad värdena består av finns inte och det borde vara så att den beskrivning som går att utläsa från Länsstyrelsen Stockholms och Naturvårdsverkets material bedöms vara det som har mest specificering av värdena. Likaså de upplevelsevärden som nämnts tidigare.

För att se hur tidigare detaljplaner bedömt frågan har närliggande detaljplan för Viksbergsskolan, del av Hoxeltorp 1:5 (skola Viksberg), laga kraft 2016-05-31, undersökts. Den nämner dessvärre inget om riksintresset för Mälaren med öar och strandområden och inget står heller i Viksbergsskoleplanens samrådsredogörelse (upprättad 2015-01-28). I planbeskrivningen för Viksbergsskolan beskrivs att: *"I dag bedrivs inget aktivt eller organiserat friluftsliv inom planområdet"*. Hoxeltorp 1:5 och Hjälsättra 1:3 har dock olika förutsättningar i frågan eftersom Hjälsättra angränsar till naturreservatet.

Beskrivning av värden: Områdets nyttjande idag

Idag finns uppvuxen skog inom planområdet, som kan nyttjas för bär- och svamplockning samt promenader, orientering och friluftsliv. Det finns grusvägar och stigar som nyttjas av allmänheten. Större grusvägar och stigar kan nyttjas för ridning och det finns en ridverksamhet ca 300 m söder om planområdet. Talbyskogens naturreservat många stigar samt stigar mellan Talbyskogen och bostadsområdena norr om Talbyskogen vittnar om att naturreservatet används av allmänheten. Inom planområdet finns en större stig som ansluter till stigsystemet i Talbyskogens naturreservat.

I detaljplanens samråd yttrade sig en del om rekreationsvärden i området. En samfällighetsförening yttrade sig om att det går en frekvent använd skogsstig genom området vilket de anser bör bevaras. Föreningen betonade att stigen även ibland används för ridning. Även en privatperson yttrade sig om att hen nyttjade området för promenader. Naturskyddsföreningen lyfte i sitt yttrande fram att i synnerhet planområdets västra del idag utgör ett väl frekvent område för rekreation och friluftsliv inklusive motionslöpning,

hästridning, svamp- och bärplockning. Södertälje-Nykvarn Orienteringsförening lyfte i sitt yttrande fram att området är relativt lite besökt av människor och menar därför att det är en viktig zon för växter och djur.

Påtaglig skada

I bedömning av påverkan är begreppet *påtaglig skada* centralt. I Länsstyrelsens sammanställning av statliga och mellankommunala intressen (2020, s.34) beskrivs påtaglig skada som:

Påtaglig skada enligt 4 kap. MB uppstår om en exploatering får bestående negativ inverkan på de samlade natur- och kulturvärdena och friluftsintrössena för riksintresseområdet som helhet, eller har en tillfälligt stor negativ påverkan på dessa. Vid bedömningen av ett exploateringsföretag ska hänsyn tas inte bara till de direkta störningarna av miljön som kan uppstå utan även till vilka ingrepp eller förändringar av miljön som företaget i övrigt kan innebära.

Av de samlade natur- och kulturvärdena samt friluftsintrössena för riksintresseområdet som helhet bör inte exploateringen ha särskilt stor påverkan. Dock kommer det lokalt ha påverkan för de som rör sig inom planområdet idag.

Sammanfattning och motiv för exploatering

Nedan listas de aspekter som Länsstyrelsen Stockholm lyfte i sitt samrådsyttrande och motiv till exploatering.

1. Exploatering ligger i anslutning till befintlig tätort och har betydelse för utveckling av orten

Södertälje kommun har ett övergripande bostadsförsörjningsmål om 20 000 bostäder till 2036 angivet i Utyggnadsstrategin (2019) och i utbyggnadsstrategin framgår att pågående detaljplaner bör fortsätta. Kommunen har även signerat avtalet med Sverigeförhandlingen om Ostlänken vilket innebär att kommunen åtagit sig att investera i 15 300 bostäder inom Södertälje tätort. Exploateringen av området bidrar till att kommunen ska uppnå dessa mål. Planområdets lokalisering innebär att befintlig infrastruktur i form av bil- och cykelvägar samt tekniska system kan nyttjas vilket bidrar till att hushålla med samhällets resurser i enlighet med miljöbalkens 3 kap. 1 §. Fler boende i Viksäter ger större underlag till kollektivtrafik och det går att nyttja befintlig busshållplats i anslutning till planområdet.

2. Gynna det rörliga friluftslivet och inte skada områdets naturvärden.

Friluftslivet lokalt inom planområdet kommer, likt vid all exploatering av skogsmark, ofrånkomligen påverkas negativt. Påverkan på friluftslivet i området i stort bör inte få stor påverkan. Området ligger redan idag nära infrastruktur i form av bebyggelse, vägar och kraftledning och kan inte sägas vara ostört.

Stora delar av naturen kan få ökat skydd med detaljplanen då skyddsvärda träd för ökat skydd och kommunen tar över skötseln av den naturmark som blir allmän plats. Om detaljplanen inte genomförs är fastigheten skogsbruksfastighet och kommer troligtvis avverkas i framtiden.

Åtgärder för att värna om och säkra goda livsmiljöer för större vattensalamander säkerställs även i planens genomförande. De större vattensalamandrarna är områdets högsta naturvärden och åtgärder som medför fortsatt fortlevnad och även bättre levnadsvillkor för populationen säkerställs med planens genomförande.

Exploatering av detaljplanen bedöms inte direkt påverka Natura 2000-området då inga kantzons effekter uppstår i anslutning till Natura 2000-området.

3. Utveckla motivering varför området blir mer tillgängligt för friluftsliv till följd av exploateringen

Talbyskogens naturreservat saknar idag en entré från östra och norra sidan. Som reservatparkering nyttjas Mälardalens parkering ca 500 m söder om naturreservatet. En allmän parkering med informationsskylt från öster och en ny stig till genom planområdet kan därmed öka tillgängligheten till naturreservatet och gynna det rörliga friluftslivet. I beslutet av naturreservatet framgår att en entré öster om naturreservatet sannolikt kommer till efter exploatering av bostäder längs Viksbergsvägen som kommer angränsa till naturreservatets östra del.

Den allmänna parkeringen skulle även kunna nyttjas av besökare till ett område för riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § MB (Bornsjön) som ligger ungefär 500 meter öster om planområdet.

4. Utveckla beskrivning av värden inom riksintresset och planförslagets påverkan på dessa

Se beskrivning av värden inom riksintresse tidigare i dokumentet. Planförslaget bedöms inte påverka dessa i någon större utsträckning då områdets karaktär inte finns beskriven i värdebeskrivningen av riksintresset. Det finns heller ingen utpekad friluftsvärde i karteringen av upplevelsevärden inom gröna kilar för planområdet. Området ligger redan idag nära infrastruktur i form av bebyggelse, vägar och kraftledning och kan inte sägas vara ostört.

Planområdet nyttjas idag av allmänhet för rekreation och friluftsliv och kommer lokalt påverka de som nyttjar denna del av Talbyskogen. Men området nyttjas inte av en bred allmänhet och lockar inte heller långväga besökare. Ett anordnande av allmän parkering för naturreservatet tillsammans med informationstavla skulle tillgängliggöra Talbyskogens naturreservat och kan locka till att en större del av allmänheten besöker naturreservatet vilket är ett primärt syfte med naturreservatet.

Sammanfattad bedömning

De specifika natur- och kulturvärden inklusive friluftsvärden bör inte påverkas negativt till följd av exploateringen. Området är redan påverkat av närliggande bebyggelse och infrastruktur. De upplevelsevärden som karterats bedöms inte påverkas i större utsträckning. Allmänna parkeringar och entré österifrån om Talbyskogens naturreservat i samband med exploateringen bedöms medföra att naturreservatet tillgängliggörs mer. Däremot kommer exploateringen givetvis påverka de som rör sig *inom* planområdet idag.

Planområdet är i dag skogsbrukstomt och med föreslagen detaljplan får delar av naturen högre skydd än vad som är fallet idag. Vid fortsatt skogsbruk kommer troligtvis skogen att avverkas framöver. Dock medför föreslagen exploatering en annan markanvändning som är mer varaktig jämfört med konventionellt skogsbruk då skogen då tillåts växa upp igen efter avverkning. Detaljplanen bedöms inte påverka Natura 2000-området negativt. Åtgärder för att värna om och säkra goda livsmiljöer för större vattensalamander säkerställs även i planens genomförande. Fördjupad beskrivning av påverkan på naturvärden och spridningssamband beskrivs i separat PM.

Områdets placering innebär att befintlig infrastruktur kan nyttjas och ett genomförande av detaljplanen bidrar till kommunens bostadsförsörjningsmål. I kommunens utbyggnadsstrategi framgår att pågående detaljplaner bör fortsätta för att bidra till bostadsförsörjningsmålet.

Medverkande

Dokumentansvarig: Ninos Merza, planarkitekt Södertälje kommun

Medförfattare: Alexander Öhgren, planarkitekt Urban Minds

Källor

Länsstyrelsens Stockholm samrådsyttrande för Detaljplanen Hjälmstättra 1:3 inom Viksberg i Södertälje kommun (2020-06-22), Länsstyrelsens beteckning 402-21052-2020.

Länsstyrelsen Stockholm (2007) Tallbystrand SE0110332, Bevarandeplan för Natura 2000-område.

Länsstyrelsen Stockholm (2020) Sammanställning av: Statliga och mellankommunala intressen av betydelse för kommunernas planering, version 5 februari 2020.

Naturvårdsverket (2005) Riksintresse för naturvård och friluftsliv, Handbok med allmänna råd för tillämpningen av 3 kap. 6 §, andra stycket, Miljöbalken.

Region Stockholm, *Upplevelsevärden i Stockholmregionens Gröna kilar*, "Storymap", <https://www.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=ea749e72c0644d31b16e3c76a45d2c50>; samt, Stockholm läns landsting, *När, vad och hur? Svaga samband i Stockholmregionens gröna kilar*, 2012

Södertälje kommun (2004) Beslut om bildande av Talbyskogens naturreservat 2014-10-12.

Södertälje kommun (2013) Framtid Södertälje, Översiktsplan 2013-2030. Antagen av kommunfullmäktige 2013-10-28.

Södertälje kommun (2019) Utbyggnadsstrategi, Prioriterade förtätning och vägledning för bostadsbyggande till 2036. Fastställd av kommunfullmäktige 2019-05-27.

Södertälje kommun (2020), PM Spridningskorridorer inom detaljplan för Hjälmstättra 1:3